

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 11.

Lund November

1842.

I. Original-Afhandling.

*Anmärkningar öfver några inhemska vextslägtens begrän-
ning; af E. Fries.*

I. När barn sönderrifva allt hvad de öfverkomma säger man dem *göra odygd*; och i vetenskapligt hänseende kunde man vara frestad säga detsamma om Botanister, som i otaliga släkten söndersplittra alla släkten eller familjer de behandla. Anmärkningsvärdt är, att dessa vanligen äro de, som minst undersökt vexterna i naturen; som sjelfve aldrig uptäckt någon enda art! Också hänför Linné så väl dem, som *„genera e male assumtis multiplicant*», som *„qui furtim compilant aliena, propria vix detegunt*» till samma klass. Äfven de driftigaste utminutörer af gamla naturliga släkten, t. ex. Spach, Corda m. fl., skulle i allmänhet mera gagnat vetenskapen om de publicerat sina verkliga observationer, utan att efter hvarje afvikelse bilda ett nytt slägte. Imellertid måste denna riktning allt vidare fortgå tills den blifvit framdrifven till sin ytterlighet, då enligt tingens eviga lag ett motsatt, mera centripetalt sträfvande skall göra sig gällande. Må derföre dessa släkten uptagas i de allmänna systemerne; men icke är nödigt, som Koch visligen anmärker i frågan om de flera släkten, hvaruti *Corydalis* blifvit upplöst, införa dessa i specialfloror, der arterne äro färre; en grundsats, som äfven vi yrkat, helst när de angifne karaktererne inom vårt florumråde icke klart utbildas, såsom de dubla fröserierna hos *Diploaxis*. — Vare likväl långt från oss att vilja tillämpa ofvananförda på alla sednare slägtbestämningar; mångfaldiga t. ex. de *Browniske* m. fl., äro en utmärkt vinst för vetenskapen, när nemligen arter afsöndras från släkten, till

hvilka de icke efter naturliga förvandtskapen höra, utan blott efter en artificiell karakter blifvit förda. Detta förhållande anse vi ega rum med *Aira atropurpurea* Whlbb., som under den stora splittring detta slägte undergått ännu derunder kvarstår, ehuru den mest afvikande och hörande till en helt annan förvandtskapskrets; den synes snarast vara en löbblomstrig *Danthonia*, fast den icke dermed kan förenas. Också har artens skarpsynte bestämmande sedermera afsöndrat den derifrån och hänfört den till *Holcus*, ehuru den afviker just i det som af ålder varit sistnämnde släktes väsendtliga karakter; ej heller är frändskapen dermed synnerligen stor. På dessa grunder tveka vi icke att framställa den som typ för ett eget slägte. Och då detta arktiska gräs först upptäcktes af den oförgätlige Vahl *Fadren* tillägna vi det Vahl *Sonen*, arktiska Florans skarpsynte granskare. Karaktererne för *Aira* och *Vahlodea* blifva följande:

Aira. Spiculæ bifloræ, typice cum rudimento (sterili) tertii floris. Glumæ compressæ, patentes, flores æquantes. Valvulæ scariosæ; exterior nervosa, apice fissa l. truncato—denticulata, basi dorsove aristata. Stigmata ad basin floris progredientia.

Vahlodea. Spiculæ 2—multi-floræ, floribus omnibus perfectis hermaphroditis. Glumæ naviculares, flores duplo superantes includentesque. Valvulæ subherbaceæ, demum cartilagineæ, *enerves integræ acuminatæ*; exterior arista dorsali. Stigmata e latere floris progredientia.

I visst afseende står *Vahlodea* i samma förhållande till *Aira*, som *Blyttia* till *Agrostis*. — Ett år sednare än vi bekantgjort grässläktet *Blyttia* benämnde Endlicher släktet *Diplolæna* bland Hepaticæ *Blyttia*; då således för denna ett nytt namn blir nödigt, ty namnet *Diplolæna* tillhör ett äldre af R. Brown bestämdt slägte, tro vi oss böra efter en af våra löfmossors utmärktaste granskare benämna detta slägte *Thedenia*.

II. Af alla Linnés bud är väl intet, som oftare öfverträdes än det gyllene: *genus dabit characterem nec character genus*. Förr än det förstnämnde likväl skedd, är ingen stadga att vänta i släktbestämningarne; ty det klara oförvillade natur-

sinnets måste alltid rebellera mot konsten tills det gjort sig gällande. Så var det visserligen en stor vinst, att *Phipsia* afsöndrades från *Agrostis*, med hvilken den ingen förvandtskap har, men från *Catabrosa* kan den, liksom *Colpodium*, aldrig naturligen afsöndras. Också finnes ingen enda verklig och konstant karakter imellan dessa. På hafsstränderne i Halland (den samma omtalas såsom vexande på engelska stränderne i *Hook. Fl. Brit. ed. IV*) finnes en form af *Catabrosa aquatica* alltid enblommig och så lik *C. algida*, att om den vexte i fjällen svårligen någon skulle tänka på att skilja den som art. Så utvidgad erbjuder *Catabrosa* en så bestämd och tydlig egen typ, att detta slägte svårligen kan förenas hvarken med *Glyceria* (jempf. *Hook. l. c.*) än mindre med *Molinia* eller *Enodium*, som genom ingen naturlig förvandtskap med någöndera förenas, och erbjuder flera de väsendtligaste skiljemärken. Men om skiljemärken äro aldrig så framstående, men de ogillas uppenbart af den naturliga förvandtskapen, (såsom i slägtet *Nasturtium*, bland *Drabæ* m. fl. der arter förekomma både med siliqua och silicula), förblir det oriktigt att efter dessa sönderdela dem, helst ingen gräns kan fastställas. Att afsöndra *Armoracia* från *Cochlearia* var en verklig förbättring; men att vidare med *Armoracia* förena de kortskidade *Nasturtia* och afsöndra dessa från de långskidade var ett tillbakaskridande; *Armoracia* och *Nasturtium* måste utgöra ett odelbart slägte. På samma grund anse vi föreningen af *Broya* och *Platypetalum* af Ledebour för en vinst från naturens synpunkt (jempf. *Nov. Mant. 11*), och mycket mer återstår i denna riktning att reducera. Det mest talande bevis på orimligheten att söndersplittra naturliga slägten för karakterernes skull erbjuder slägtet *Umbilicaria*, hvars särskilda arter man velat fördela både på *Lecidea* och *Opegrapha*. Alla ombyggnader af slägten blott på karakterers grundval, t. ex. *Hypnum* Web. et Mohr, *Pyrus* Smith, *Gnaphalium* Willd. &c. &c., ligga snart i ruiner; *Crepis* Rec. väntar samma öde. Äro arterna i ett slägte i naturlig förvandtskap närmare ett annat slägtes än dessa arter siusimellan; så kommer det aldrig att framdeles bestå om än dess karakterer voro aldrig så utmärkta,

f. ex. *Cinclidium*, *Ptychostomum* hos Schimper, — eller måste dess arter till sitt naturliga slägte öfverflyttas såsom *Correopsis Bidentis* L.; icke desto mindre ser man jemnt gamla naturliga släkten, t. ex. *Cineraria* hos Decandolle, gå under; medan nya förgängligare skaror upstå — allt, som det heter, för förbättrande af karakterer; men detta är alltid misslyckadt om det sker på naturens bekostnad. Innan man söker karakterer bör man förvärfvat sig klar insigt uti hvad naturen förenat och söndrat — men detta står ej i dilettantens förmåga —, och först sedan detta blifvit funnet upsökas de karakterer, som efter denna anvisning begränsa dem. Hvarje begränsning af släkten *Chrysanthemum* och *Matricaria*, som i olika släkten åtskiljer *M. inodora*, *M. maritima* och *M. Chamomilla*, är onaturlig; också äro alla sådana karakterer tillika opålitliga, såsom af holkens fjäll, efter fruktens krona och efter fästets täthet och ihållighet. Fullmogna hafva alltid både *M. inodora* och är mer *M. maritima* receptacutum carioso-cavum; hela skillnaden är, att hos *M. Chamomilla* inträffar detta tidigare. Utgår man åter från frändskapen så finner man en både säkra-re och bestämdare karakter:

Chrysanthemum L. Achænia disci teretia, multistriata.
 a) *Leucanthemum* Tournef. achænia conformia; b) *Chrysanthemum* Tournef. achænia radii difformia.

Matricaria L. Achænia disci triquetra jugis tribus elevatis costata. (*M. inodora*, *maritima*, *Chamomilla*).

* *Pyrethrum*: Achænia tetragona, quadricostata. *P. Parthenium* (*P. parthenifolium*, *corymbosum* &c.). — *Pyrethrum* så begränsadt utgör äfven en egen typ, men så närbeslägtad med *Matricaria*, att den efter behag derifrån kan afsöndras eller såsom en underafdelning dermed förenas. Karaktererne äro af samma beskaffenhet; de kunna efter behag afsöndras från eller subsumeras under *Matricaria*.

III. I motsatts emot Linneanska åsigten att genusbegreppet skulle syntetiskt upstå, säger man nu förtiden, att *släktbegreppet uppkommer genom naturliga familjens analys*, d. v. s. är konstens verk. Det är högst lärorikt att se under hela Bo-

tanikens utbildning den jemnt fortgående striden imellan naturen och konsten; ty det onda är liksåväl som det goda evigt på jorden. Fördrifven ur en förskansning kastar sig konsten öfver en annan del, liksom under folkvandringarne de ur sina förra bostäder fördrifna stammarne inträngde på ett annat gebit. Hos de äldste, innan släktbegreppet klarnadt, var det naturliga helt och hållet koncentreradt på arterne; men sedan Tournefort öfverflyttade det naturliga till släktbegreppet, uplöstes arterne till blotta konstprodukter. När Linné återställt det naturligas herravälde så väl öfver art- som släktbegreppet, bemäktigade konsten sig *hela systemet*. Efter långa strider derifrån förjagad, kastar den sig ånyo så väl öfver släkt- som artbegreppen *). Också stå dessa förhållander icke isolerade; de äga äfven sin motbild i naturen. När släktbegreppet, såsom *Rosa*, *Delphinium*, *Aconitum*, *Aquilegia*, är af naturen strängt begränsadt, måste arterne genom konsten bestämmas, äfvensom familjen begränsas. Äro åter arterne skarpt begränsade, så blir genusbegränsningen vanligen artficiel, men familjen skarpt afsondrad, t. ex. *Umbellulernes* o. s. v. Utgår man endast från den synpunkten af släktbegreppet, att det uppkommer af familjens analys, är ingen gräns satt huru långt den skall utsträckas; den kan framgå tills den sammanfaller med artbegreppet. Men att ett naturligt släkte kan uplösas i flera smärre naturliga grupper, utan att dessa som egna släkten böra framställas, är intet tvifvel. Så utgör väl *Hepatica* en naturlig och afsöndrad grupp från *Anemone*; men då den hvarken i utseende (i alla folkspråk sammanföres den med Sipporna) eller någon enda väsendtlig karakter afviker, är det orimligt antaga *Hepatica* för eget släkte; ty att svepebladen äro odelade och närmare blomman, står i ett nödvändigt samband med bladen. Vida mera skäl vore då att afskilja *Thalictrum aquilegifolium*. Men för att här lämna ett exempel på oriktigheten att lägga endast ana-

*) För det sistnämnda finnas likaledes otaliga exempel. Så t. ex. förenar Trinius *Agrostis rubra* och *A. vulgaris*, men skiljer som arter *A. straminea* och flera dylika tillfälliga afvikelser.

lysen till grund för slägtindelningar välja vi släktet *Crepis*. Efter naturliga frändskapen kan *Barkhausia* aldrig, såsom nu sker, derifrån afsöndras (Schultz, Cichoriaceernes monograf, återförenar dem äfven), lika litet som de flerfaldiga heterogena former hvilka för karakterernes skull till *Crepis* blifvit hänförde (jemnf. *Wimm. Fl. Sil.*) naturligen dermed kunna förenas. Och för att här blott fästa oss vid de inhemska, kunna släktet *Intybus* (till hvilket äfven den länge irrande *Crepis pulchra* uppenbart hörer!) och *Hieracium paludosum* med sitt styfva fröfjun! aldrig blifva arter af samma naturliga släkte, som våra öfriga *Crepis*-arter. Vill man begränsa dessa släkten, sådana naturliga frändskapen bestämt dem, blifva karaktererna:

Crepis: Involucrum ventricosum-torulose, squamis inæqualibus imbricatis basi bracteatum. Achænia fusiformia, sensim attenuata, in stipitem sæpe producta. Pappus *mollissimus*, deciduus.

Intybus: Involucrum cylindricum, squamis uniserialibus æqualibus (nec imbricatis) basi calyculatus. Achænia linearia, truncata. Pappus sessilis, mollissimus, deciduus.

IV. Fast släktbegreppet (vanligtvis) icke är af naturen fastställt såsom artbegreppet, saknas likväl icke för de Botanister, som äro roade af att tänka, kriterier på huruvåda en naturlig grupp bör betraktas som afdelning af ett större släkte eller såsom eget släkte. En af de viktigaste är, att arterne i hvarje naturligt släkte måste sinsimellan vara närmare beslägtade, än med arterne i ett annat släkte. Vidare om sådana smärre naturliga grupper utgöra *en sammanhängande serie*, är intet skäl skilja dem som släkten; kunna de åter icke sammanfogas i en enkel serie, utan i tvenne eller flera, som löpa parallelt med hvarandra, så är allt skäl betrakta hvardera serien som ett eget släkte. Exempel häruppå erbjuda *Anemone* och *Pulsatilla*; *Hepatica* utgör en serie med *Anemone*, men *Pulsatilla* icke; väl finnas både Anemoner och Pulsatiller med skaftade bladiga och oskaftade svepen, men desse analogier (endast hörande till vegetativa systemet) antyda icke, som man antager, öfvergångar utan analoga sektioner i olika serier eller

slägten, genom karpellerne tydligen åtskiljda. Vidare måste inom samma naturliga familj slägterna konsekvent åtskiljas, så att grupper, som avvika genom samma karakterer, måste betraktas såsom af olika rang. När *Anemone* afsöndras från *Pulsatilla*, måste *Ficaria* äfven betraktas som eget slägte, icke för blomfodrets eller kronans talförhållander, ty på dem har naturen bland de verkliga Ranunklarne laggt föga vikt, utan för *carpella mutica* som *Anemone*, då *Ranunculi* hafva dem *stylo persistente rostrata* som *Pulsatilla*.

Framförallt bör man af de naturligast bestämda slägterna i hvarje familj (ty i olika är detta olika) lära, i hvilka organer de viktigaste karaktererne blifvit nedlagde. Bland *Ranunculeæ* är det *nektarierne* och äfven i detta afseende avviker *Ficaria*, ty i detta slägte saknas det fjäll, som betäcker honungsgropen hos de egentlige *Ranunculi*. Således blifva karaktererne:

1. *Ranunculus*: Petalorum fovea nectarifera squamula tecta. Carpella erecta, stylo persistente rostrata. Semen erectum.

2. *Ficaria*: Petalorum fovea nectarifera nuda. Carpella erecta, mutica. Semen erectum.

V. Äldre Botanister förblandade icke blott dessa, utan det var en lång tid man med all Gewalt ville med *Ranunculus* äfven förena *Ceratocephalus* och *Myosurus*. Också är det lika lätt att misstaga en hel tribus för ett enda slägte, som uplösa det i otaliga artificiella smärre slägten; *Laurineæ*, utredda af den berömde Nees von Esenbeck, lemna häruppå ett prof i stort; *Ranunculeæ* i vår Flora i smått. För släktbegreppets fastställelse är af högsta vikt att familjens tribus äro naturligt begränsade, eljest missledes man ovillkorligt vid slägternes bestämmande. Decandolles tribus af *Ranunculeæ* synas oss i hög grad naturliga. Men bland karaktererne för *Anemoneæ* uptages *semen pendulum*, för *Ranunculaceæ semen erectum*. Nyare undersökningar hafva likväl visat, att *semen pendulum* förekommer icke blott hos *Myosurus*, utan äfven hos arter som för öfrigt i intet afseende skilja sig från *Ranunculi*. — Det

hade väl derföre varit största skäl utesluta denna karakter, men i stället har man för karakterens skull öfverfört dessa till *Anemoneæ*. Som det är först i vår tid man egnat sig åt den finare fruktanalysen, öfverskattar man för nyhetens skull dess föröfrigt obestridda vigt; men då den, som i detta fall, föröfrigt icke kan sammanbindas med någon enda af de talrika viktiga skillnaderna emellan *Ranunculeæ* och *Anemoneæ*, både i vegetativa och fruktifikativa systemet, kunna vi icke betrakta den anorlunda än som underordnad. Man skulle eljest med samma skäl kunna afsöndra afdelningen *Batrachium* Decand., ty hos den hafva frön ett snedt läge, hvarmed sammanhänges att hos dessa *stylus* blir *lateralis*. Afdelningen *Batrachium* har Wimmer redan framställt som ett eget slägte, endast för honningshusets egna bildning; då nu tillkomma flera väsendtliga karakterer blir detta slägte oundvikligt. Det utgör en från de öfriga Ranunklarne skarpt afsöndrad grupp, som icke i likhet med slägtets öfriga underafdelningar kan sammanbindas dermed i en naturlig serie; för den ligger en helt olika typ till grund. Att dessa afvikelser icke bero af vextstället i vatten ser man tydligen af de öfriga flera Vatten-ranunklarne, som icke det minsta afvika från de egentliga Ranunklarnes typ. Först med dess antagande komma *Ranunculeæ* i slägtbestämning i öfverenstämning med öfriga tribus af *Ranunculaceæ*. Vi få således fyra inhemska släkten; *Ranunculus*, *Batrachium*, *Ficaria*, *Myosurus* — karakteren blir för

Batrachium: Fovea nectarifera nuda. Carpella transversa, stylo laterali subdeciduo. Semen obliquum. — Species Scand.
 1. *B. fluitans*. — 2. *B. marinum* n. sp. Herb. Norm. IX. — 3. *B. circinatum* *). — 4. *B. aquatile* l. *heterophyllum* — 5. *B. hederaceum*.

---

*) Egentligen borde denna art, såsom varande *R. aquatilis* α Linn. och af alla mest nedsänkt i vattnet, bibehållit namnet *aquatile*; men detta namn, som än i denna stund för de flesta är kollektivt liksom hos Linné, borde rättast öfvergifvas och icke tilläggas någondera af de arter, hvaruti den blifvit uplöst. Af *B. circinatis*

II. Utdrag ur utländska arbeten.

*Beiträge Zur Botanik. Von Fr. W. Wallroth. 1:r Band
Leipzig. Hoffmeister. 1842. 8:o.*

Bland de flera uppsatser, som i detta band förekomma, meddelas först *Monographischer Versuch über die Gewächs—Gattung Agrimonia* (sid 1—6). Efter att hafva framställt en historia öfver detta slägte och dess behandling, samt genomgått alla de delar, hvarifrån karakterer till arternas diagnostiserande hämtas, för att undersöka och pröfva deras halt, upställes följande öfversigt af sjelfva slägtet och de af Förf. antagna arter.

Agrimonia Cels. ex emend Tournef.: Fructus (alabaster) ex calyce herbaceo indurescens, nucamentaceus, perigonio duplici biformi, coronatus, 1. *ocularis*, carpellis 2, totidem stylis auctis foetus. Petala 5. Stamina 6—15.

A. *Orthoctenium*: Perigonii externi spinæ 5, monostichæ rectæ, obsoletæ, cum interni sepalis alternantes. Fructus obsolete angulatus, testaceus. Bracteæ involucrifformes, coronatæ. (*Aremonia* Neck.)

Sp. 1. *Agr. Agrimonoides* L. (Södra och Östra Europa).

B. *Grypctenium*: Perigonii externi spinæ polystichæ hamatæ. Fructus corficatus s. nucamentaceus 10—costatus. Bracteæ dimidiatæ obsoletæ.

† *orthosepalæ*: spinis porrectis discum planum obsidentibus.

Sp. 2. *A. humilis* Wallr., spinæ patulæ tubum calycis hemisphæricum æquantes. (Dalmatien).

flera namn än *R. foeniculaceus* Gilib. obesträdligen det äldsta, äfven rätt passande; men jag lemna företräde åt *Sibthorps*, såsom ännu bättre, bekantare och hämtadt af dess ante-linneanska benämning *Ranunculus folio circinato*. Absolut måste jag, såsom icke älskare af ironi, förkasta benämningen *divaricatus* Schrank, ej blott emedan det är yngre, utan derför att hos *Batr. heterophyllum* endast äro bladflikarne divergerande åt alla sidor, men hos *B. circinatum* bilda de ett jemnt plan. I sin *Fl. Excurs.* citerar *Reichenbach* också *R. divaricatus* till *R. heterophyllum* Hoffm. och ursprungligen måste det vara hämtadt af dess varietas *pantothrix* fast det sedan blifvit öfverfördt till *B. circinatum*, hvilka på den tiden allmänt förväxlades.

Sp. 3. *A. platycarpa* Wallr., fructus hemisphærici turbinati in discum tubo latiore dilatati. (N. Amerika).

Sp. 4. *A. microcarpa* Wallr., caulis debilis, folia paucijuga, fructus turbinati exigui setas oligostichas porrigentes. (Norra Amerika).

Sp. 5. *A. serrifolia* Wallr., folia lanceolata utrinque attenuata argute serrata. (N. Amerika).

Sp. 6. *A. rostellata* Wallr., fructus ovati sulcis in basin rostratum concurrentibus inscripti. (Pensylvanien).

Sp. 7. *A. Davurica* Willd., spinæ convergenti-conniventes sepalis tuboque calycis breviores. (Siberien, Altai).

Sp. 8. *A. pubescens* Wallr., caulis pubescens, fructus obovati exarato-sulcati. (Norra Amerika).

Sp. 9. *A. Eupatoria* L., fructus obconici rhachi æqualiter approximati penduli setas adscendentes porrigentes. (Europa).

†† *campylosepalæ*, spinis reversis discum tumidum veluti volvatum obsidentibus.

Sp. 10. *A. gryposepala* Wallr., sepala interna apice adunca. (Norra Amerika).

Sp. 11. *A. procera* Wallr., fructus basi leviter attracta obovato-turbinati obsolete sulcati. (Europa).

Sp. 12. *A. graveolens* Pursh, fructus e basi rotundata subgloboso-turbinati læves. (Norra Amerika).

Sp. 13. *A. lanata* Wall., caulis lanatus, fructus late profundeque sulcati. (Japan, Nepal, Kap).

Sp. 14. *A. odorata* Camerar., caulis dupliciter pilosus, folia incano-tomentosa, fructus turbinato-campanulati approximati. (Orienten).

Det torde ej vara ur vägen att här för några arter uptaga de utförligare diagnoser han lemnar öfver alla arterna:

Agr. Eupatoria L. caule erecto e basi polyphylla in pedunculum subsimplicem strictum sparsiflorum demum virgatum sensim deliquescente, foliolis multijugis ovato-oblongis dentatis obtusis subtus exarato-nervosis incano-tomentosis discoloribus, impari sessili conformi, bracteis trifidis setaceis, sepalis ovato-oblongis acutiusculis demum in conum mediotenus contractum

conniventibus, fructibus obconicis (majusculis) cum pedicellis rhachi æqualiter approximatis pendulis infra limbum immarginatum obtusum profunde longeque sulcatis ex disco deplanato contracto setas tetrastichas adscendentes sepala interna æquantes porrigentibus.

α. rotundifolia: foliolis inferiorum subrotundis s. ovato-subrotundis crenato-dentatis.

β. longifolia: foliolis inferiorum ellipticis s. lanceolatis serratis.

Agr. procera Wallr. caule erecto (robusto) e basi oligophyllo in pedunculos patentim-ramosos multifloros demum virgatos abeunte, foliolis multijugis oblongo-lanceolatis acuminatis undique inciso-serratis utrinque pilosis concoloribus, impari longe petiolato basi inciso, sepalis internis ovatis acuminatis, fructibus e basi leviter attracta lævi obovato-turbinatis infra limbum obsolete sulcatis declinatis patentibus (magnis), disco expanso convexo tumido, setis polystichis ad ambitum refractis obvullatis. — *Agr. repens* Mutel nec L. — *Agr. odorata* Lejeun., DC., Mert. & Koch *Deutsch. Fl. & Syn.* (excl. syn. plurimis).

Den art, hvilken Förf. framställer som *Camerarii* och de äldre Författarnes *Agr. odorata*, är Linnés och sednare auktorers *Agr. repens*, hvilken vexer i Orienten och i de sydligare delarne i Ungern, hvaremot dess förekomst i Italien och södra Frankrike såsom verklig vild synes vara tvifvel underkastad.

Efter denna monografi följer *nur Naturgeschichte der Gewächsart Usnea nigra Dillenii* (sid. 62—78).

Efter en historisk öfversigt af det öde, som drabbat den art, som under detta namn framställts af Dillenius, hvilken derunder sammanfattat 2 former, hvaraf var. major, vexande på trädbark i södra Amerika, hörer till lafvarne och här lemnas ur sigte, öfvergår Förf. till en noggrän beskrifning af både den friska och förtorkade vext, som innefattas af Dillenius under var. minor och som vexer i källare. Förf. kommer till det resultat, att den är en svamp hörande till *Pyrenomycetes eustomi* och bör få sin plats i grannskapet af *Spæria* såsom en högre

bildningsgrad. Han kallar släktet *Cryptothamnium* och arten *Cr. usneæforme* (*Thamnomyces hippotrichodes Ehrenb.* — *Sphæria hippotr. Sowerb. Engl. Bot. Sph. setacea Pers Comment. nec Syn. Rhizomorpha tuberculosa Achar., Wallr. Fl. Crypt. Rhiz. setiformis var. DC. Dub., Roth*).

Tredje afhandlingen är »*Zur Naturgeschichte der Orchis bifolia*» (sid. 79—109). Iakttagande samma gång som i de 2 förra uppsatserna meddelas först en historisk öfversigt, hvarefter, så väl släkt- som art-karakterererna tagas i skärskådande. Resultatet blifver att ett nytt släkte upställes:

Conopsidium: Perigon. connivens veluti galeato-fornicatum; phyllum posticum cordato-triangulum, obtusum, speciosum, cum anticis subditis conniventibus, gynostemii latera munientibus pronum, a lateralibus transversim patentibus retractum, Labellum indivisum linguiformi porrectum apice obtuso coloratum, orificio subjectum, in calcar concolor duploque longius productum. Gynostemium centrale floris gremio superadditum, cum perigonio supremo parallelum, pronum, bursicula carnosa curta antice hianse suffultum, foras antheras bicuras monstrans. Antheræ loculi folliculares connectivo truncato (eoque contracto s. dilatato dissepti), e basi attenuata subelavati, extrorsum longitudinaliter fissi. Pollinaria pollinis massam clavatam redintegrantia, caudicula genuflexa stipitata, in retinacula tubæformia libera opposita glutinosa discoidea, loculorum rimam permeantia, desinentia. Pollen subclavatum, truncatum, pallide-sulphureum. Bursicula carnosa brevis antice hians s. veluti in crura reclusa, bicuris, processu rostellari destituta. Staminodia lateralia, pulvinata, ovata-oblonga, retinaculis opposita. Gynizus connectivo incumbens, antheræ loculis (plus minusve dimotis) interjectus eorumque basi utrinque innixus (unguinosus, directione varius). Ovarium oblongo-cylindricum, contortum.

Tvenne arter karakteriseras och beskrivas:

Sp. 1. *C. sthenantherum* Wallr., tuberibus indivisis ovato-oblongis sensim longeque tenuatis, caule angulato folioso foliis inferioribus (2-3) oppositis supra basin tenuatam laxè vaginantem triquetram ovato-oblongis, reliquis basi decurrenti sessilibus sensim decrescentibus bracteisque sensim minoribus lanceolato-linearibus, perigonii superioris phyllis erectis fornicatis acutiusculis, postico e basi triangulæ ovato subjecta linearia conniventia gynostemio oblongo-quadrato duplo longiora subexcedente, gynizo subbasilari ovato cucullato intra antheræ loculos parallelos retracto connectivo angustato multoties brevior, capsulis oblongis brevissime pedicellatis patentibus jugamentis interstitiisque linearibus conformibus in rostrum concurrentibus exaratis. — *Plathanthera bifolia Reich.* (excl. syn.) & *Pl. brachyglossa Reich.* (forma labello brevior). — Vexer företrädesvis på något högtliggande fria gräsbevuxna ställen i hela nordliga Tyskland och derifrån utbredande sig mot norden; blommar äfven på solöppna ställen 8 till 14 dagar sed-

nare än följande art, så att den börjar blomningen, då den följande vanligen dermed uphört. Blommornas färg alltid hvit utan att stöta i grönt med undantag af de yttersta spetsarne, läppen och de föga synliga feminina köndelarne. Lukten behagligare och kraftigare än hos följande.

Sp. 2. *C. plathantherum* Wallr., tuberibus indivisis ovato-oblongis sensim longeque appendiculato-tenuatis, caule angulato folioso, foliis inferioribus (2—3) supra basin tenuatam triquetram vaginantem oblongis, reliquis basi decurrente sessilibus bracteisque germina subæquantibus lanceolatis, perigonii superioris phyllis erectis fornicatis obtusis, postico e basi triangulari ovato subjecta anguste linearia gynostemium expansum æquantia subexcedente, gynizo triangulari dilatato connectivum antheræque loculos ab apice disjuncta inde conformiter divaricatos longe lateque dispendente. — *Platanth. chlorantha Reich.* — *Orchis chlor. Custor, Mutel.* — *Orch. virescens Zollikof., Gaud.* — *Orchis bifolia Scop. nec L. Orch. bif. α. macroglossa Wallr. Sched.* — Vexer i löfskogar i mellersta Tyskland (t. ex. Thüringen) men sällsyntare än föregående art; blir derifrån allmännare utbredd i södra Tyskland, Sweitz, Italien, Frankrike. Blommar 8—14 dagar förr än förra; blommornas färg stöter mera i gröngult; lukten svagare. — Båda arternas skiljaktigheter utvecklas utförligt.

Under öfverskrift *zur Naturgeschichte des Senecio paludosus L.* (sid. 110—117) och med samma framgångssätt som i föregående uppsatser, framställer Förf. sina åsigt rörande de särskilda former, hvilka gå under namn af *S. paludosus*. Han anser dem kunna fördelas i följande 3 arter:

1. *Sen. immunis* Wallr., rhizomate succenturiato, caule stricto simplicissimo tenuiter striato, foliis sessilibus e basi tenuata integerrima sensim elongato-lanceolatis acuminatis subtus arachnoideo-pubescentibus remote æqualiterque dentatis, dentibus ex angulo recto declinatis abrupte acuminatis, pedunculis subsimplicibus bracteolis subulatis integerrimisque instructis in corymbum oligocephalum subracemosum digestis, flosculis radialibus 13—18, achæniis basi tenuatis calvis. — *Sen. paludosus Auct. plurim.* — *Fl. Dan. t. 385* (optima). — Vexer på sumpiga ställen och vid brädden af stillastående eller långsamt flytande vatten öfver hela Tyskland och synes vara allmännare än de två följande arterna.

2. *S. munitus* Wallr., rhizomate succenturiato valido geniculis fibrosis veluti intercepto, caule stricto simplicissimo folioso striato, foliis sessilibus e basi amplexicauli latiore utrinque inciso-profunde-dentata veluti auriculata sensim elongato-lanceolatis acuminatis margine revoluto inæqualiter inciso-serratis subtus nervosis arachnoideo-pubescentibus, serraturis incumbentibus sensim acuminatis sinu similunari interstinctis, pedunculis furcatis aphyllis in corymbum oligocephalum subracemosum digestis, bracteolis lineari-lanceolatis involucro admotis eoque duplo bre-

rioribus, flosculis radialibus 13—18, achæniis obtusis calvis. — Sen. paludosus *Auct. quorund., Wallr. Sched. excl. syn. nonnullis.* — Vexer på fuktiga starrängar i Thüringen.

3. *S. riparius* Wallr. Sched. (nec DC.), rhizomate succenturiato, caule erecto simplici striato parce folioso, foliis e basi integerrima semiamplexicauli tenuata sensim oblongo-lanceolatis subtus incano-tomentosis serratis, serraturis e basi oblonga in acumen incurvum desinentibus approximatis, pedunculis subsimplicibus aphyllis in corymbum oligocephalum digestis, bracteolis lineari-lanceolatis involucri admotis eoque duplo brevioribus, flosculis radialibus 15—18, achæniis infra apicem contractis hirsutis. — *S. Sadleri* Lang.; *S. paludosus* Smith, *Schlecht., Koch.* — Kring Berlin; vid stränderna af Saale och troligen flerstädes i norra Tyskland. — (Till denna art hör den vid Kristianstad (icke "Kristiania," såsom Förf. orätt anförer sid. 113), det klassiska Linneanska vextstället, förekommande, hvadan namnet *S. paludosus* L. rättast bör hänföras till denna, såvida man icke, med antagande af Wallroths arter, skulle vilja alldeles förkasta det såsom varande kollektivt).

Dessa trenne arter anser Förf. böra utgöra en egen afdelning bland släktet *Senecio*, och föreslår han att uptaga denna afdelning under namnet *Lingua*.

Den femte och sista i detta häfte befindliga upsats innefattar *die Naturgeschichte der Erysibe subterranea* Wallr. — Vid undersökning af ett exanthem, som besvärade och förderfvade potäterna, fann Förf. att det utgjorde en svamp, som han under nyssnämnde namn nu diagnostiserar på följande sätt, sedan han förut noggrant beskrifvit alla dess utvecklingsstadier.

Erysibe subterranea: pseudosporis subrotundis maximis obscure cellulosis, primum intercellularibus flavicantibus sub summa tuberum subterraneorum vegetorum epidermide maculari livescenti delitescens, dein emergendo liberis, intra epidermidem colliculosam lacero-fissam discum convexiusculum pulverulentum recludentibus, grumulos circumscriptos ovato-subrotundos hemisphæricos sparsos s. confluentes scutelliformes iisque effoetis scrobiculos superficiales nudos, epidermidis margine acuto veluti succinctos, præstantibus.

a. Solani tuberosi, grumulis demum confluentibus. — *β. Helianthi tuberosi*, grumulis distinctis. — *γ. Stachyos palustris*, grum. sparsis exiguis. — *δ. Ranunculi Ficariæ*, grumulorum initiis lividis.

Till alla dessa upsatser, utom den fjerde, äro uplysande figurer meddelade på de 2 plancher, som åtfölja häftet.

III. Hvarjehanda.

1. Då det säkerligen lärers intressera alla denna tidskrifts läsare, att erhålla ytterligare notiser om Mag. Nylanders för

den högnordiska Floran så viktiga resa, meddelas följande tillägg, enligt sednare ingångne bref och vextremisser, meddeladt af Prof Fries. "Alla exemplar af vexter, som blifvit insända från Imandra, utmärka sig genom en frodighet hvarom man hossamma arter i södren knapt kan göra sig begrepp; således är *Sanguisorba* derifrån dubbelt större än den Gottländska, axen äro mera långa och blifva under blomningen röda (jempf. *Sanguis. offic. Hook. Brit.*); likaledes *Cineraria campestris*, *Phaca campestris* o. s. v. Den förmodade *Trifolium alpestre* anmärker Herr Mag. Nylander vara en dylik form af *T. pratense*. Sedan jag jemnfört de yppige exemplaren af *Arenaria ciliata* från Kipina sjället finner jag mig tvungen uptaga den som skiljd art från *A. norvegica*; *A. gothica* är från båda vida skiljd. Af de talrika för *Herb. Normale* lemnade exemplaren af *Arenaria lateriflora* här jag lärt att denna är en äkta typisk *Möh-ringia*! — Deremot äro exemplaren af *Chaerophyllum bulbosum* knapt mer än quartershöga, då den här i Upsala vext till 2 å 4 alnars höjd; jag tvekar dock icke anse den för den verkliga. En af de öfriga i förra brefvet nämnde obestämd *Umbellaterne* är högst märkvärdig, men saknar all frukt; af våra inhemska kan den endast jemnföras med en ytterst frodig *Silau pratensis*! Men kronan af Mr. Nylanders rika fynd är onekligen en den aldra sötaste *Aster*, som finnes kring Imandra i mängd; så vidt jag af beskrifningen kan finna öfverensstämmen den fullkomligt med *Aster Irkutensis* hittils endast funnen vid Irkutsk i Siberien. — (Herrliga äro dessa årliga fynd i Lapplands nordligaste obygder af vexter från aflägsnaste trakter af den arktiska zonen. Så, utom de af Hr Lund redan bekantgjorde, hemförde Prof. Blytt sistlidet år från Finmarken *Plantanthera obtusa* Pursh, förut endast funnen vid Hudsons Bay, och den ostsiberiska *Erigeron pulchellus* Dec.) — Hemvägen togs efter Kemi elf; från dess källor till hafvet var *Thalictrum Kemeuse* den allmännaste vext (meddelad för *Herb. Norm.*), derjemte *Stelloria crassifolia* brevifolia, *Gnaphalium pilulare*, hvilken Mr. Nylander icke anser skiljbar från *Gn. uliginosum*, Äfven *Silene tatarica* anser Mag. Nylander sig hafva funnit, men aldeles afblomstrad, ja utan ens quarsittande frön. Säkerligen längtar hvarje vän af Nordens flora att få fullständigare beskrifning öfver denna resas skörd."

2. Herr Lindgren meddelar i bref följande. "If från Finland har jag genom en Ingeniör och Agronom Hr Collin, som för närvarande är elev här vid Degebergs landbruksinstitut, fått mottaga följande högst intressanta notis, meddelad Hr Collin af Herrar Fock och Carlstedt, båda anställda vid Finska landbruksinstitutet Mustiala, den förre såsom elementarlärare, den sednare såsom Inspector. Saken torde kunna lemna icke ovigtiga bidrag till lösande af dagens frågor angående förklaringen af vexternas näringsprocess, för att icke nämna ännu flera för-

hoppningar som dervid opåkallade kunna fästas. Af det följande ser man att experimenterna försiggått under ofvannämnde Herrars tillsyn. Hr Fock skrifver: "De försök med Hafre och bruna Ärtor, som i våras blefvo, i öfverensstämmelse men franska föreskrifter, sålunda utförda, att utsädet kastades blott ofvan jord och täcktes med ett tums tjockt halmager, lyckades till allmän förvåning förträffligt. I mindre skala gjordes försök att så fröet: 1:o på hård sammanältad lera; 2:o på grof sand, och 3:o på ren sten; men äfven såddes Ärtor och Hafre, 10 kappar af hvardera, ofvanpå jorden sedan den blifvit möjligast väl tillpackad och jemnad med vält, hvarefter fröet, såsom redan är omförmäldt, täcktes med halm. Sådnen verkställdes i vanlig tid, men oafbruten totaltorka, ända till 17 Juli, gjorde att utsädet ända ditintills låg ogrodt; sedan tog det stark fart och hann mogna liktidigt med annat vårsäde; det är för närvarande (23 Oktober) i rian, så att jag ännu ej känner afkastningen, men att döma af det enhälligt beundrade utseendet, måste den blifva mycket god. Det besynnerligaste dervid var, att rötterna ej tycktes visa någon benägenhet att söka intränga i jorden, hvars konsistens likväl nog skulle tillåtit det, utan då man uplyfte den nästan till ett sammanhängande täcke hopväfda halmmattan, tycktes alla rötter finnas i densamma." = = =

Ett kortare utdrag ur Hr Carlstedts bref lyder sålunda: = = "Ett försök att så vårsäde i oplöjd jord med halmbetäckning har här blifvit gjordt, och gifvit i kanntal mest af alla vårsädes utsäden. = = Det stop råg jag efter denna metod utsäde d. 16 Februari (!) har gifvit mig igen två och ett halft stop, ehuru det ej fick vara alldeles fredadt. Utom dess har Institutet å *tegelstensgrund*, utan den ringaste matjord, med halmbetäckning fått af vårsäde den herrligaste skörd." = = =

3 Enligt underrättelse, benäget meddelad af Dr. Vahl, har det af afl. Professor Hornemann efterlemnade herbarium, jemte hans boksamling, nu blifvit inköpt för den Botaniska trädgårdens i Köpenhamn räkning mot erläggandet af en årlig lifränta af 50 Rbdr till hvardera af hans efterlevande trenne ogifta döttrar. Vextsamlingen, som skall ordnas efter det naturliga systemet, skall afdelas i 4 särskildta herbarier, neml. ett allmänt, ett europeiskt, ett skandinaviskt och ett arktiskt.

4. Från Docent. Kamphöveners, som är stadd på en resa till sydliga Europa, hafva underrättelser erhållits från Heidelberg, der han tillbragt sommaren, hvarunder hans helsa betydligt förbättrats. Vintern ämnade han tillbringa i München.

5. Gartneren vid den Botaniske Have i Köpenhamn, Mörck, som en längre tid varit sjuk, afled i slutet af Juli månad.

6. De fleste plancherne till 40:de häftet af *Flora Danica* äro färdiga, men häftet lär dock ej förr än fram mot våren blifva så i ordning att det kan utgifvas.